

เทศน์เช้า วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเป็นชาวพุทธ พุทธศาสนาสอนเรื่องปัญญาณะ เวลาเรากราบไหว้พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เรากราบไหว้ด้วยความมุ่งหมายอย่างไร ถ้าเรากราบไหว้ คุณิ เวลาหลวงปู่มัน หลวงปู่เสาร์ กองทัพนธรรม กองทัพนธรรมเคลื่อนมานะ ทำลายการถือผีถือสาว เรากราบไหว้กันนะ เรากราบไหว้อ่อนวอน กราบไหว้ด้วยความขอเอา มันเหมือนการถือผีนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนพระนะ เวลาพระเข้าไปอยู่ในป่าในเขานะ “ถ้าเธอกลัวผี ให้นึกพุทโธๆๆ ให้คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” พระคิดนึกพุทโธขนาดไหน แล้วก็ยังกลัวผี กลับไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้กลับไปใหม่ แล้วไปนึก “สังโฆ” พุทโธ ชัมโม สังโฆ.. พุทโธ ชัมโม สังโฆ เป็นแก้วสารพัดนึก แก้วสารพัดนึกนะ แล้วแต่ความปรารถนา เป้าของเราว่าเราจะต้องการสิ่งใด ถ้าเราต้องการสิ่งใด เราต้องการคุณธรรม เราต้องการคุณธรรมนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาตั้งแต่โคนต้นโพธิ์นั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นที่ยึดหมายเลย เพราะในโลกนี้ยึดหมายสิ่งใด ไม่ใช่หมด มันเป็นเรื่องของโลกทั้งหมด มันเป็นเรื่องความเห็นของเราทั้งหมดเลย สิ่งที่เราเข้าใจศาสนา เราเข้าใจโดยความเห็นของเรา เป็นเรื่องโลกทั้งหมดเลย แต่ถ้าเราทำตัวเราให้เข้า

เวลาเราเข้าถึงธรรม ธรรมะกับใจเราเป็นอันเดียวกัน สิ่งใดก็ไม่ใช่ธรรม สิ่งใดก็ไม่ใช่ธรรม สมาริก็ไม่ใช่ธรรม ปัญญา ก็ไม่ใช่ธรรม สติก็ไม่ใช่ธรรม.. ไม่มีสิ่งใดเป็นธรรมเลย แต่ใจเข้าถึงตัวธรรมะแล้วใจนั้นเป็นธรรมะ ถ้าใจเป็นธรรมะ สิ่งที่เราแสวงหากันอยู่นี้ คือเป้าหมายเข้าสู่ธรรมะ เป้าหมายเข้าสู่ธรรมะ แล้วก็เป้าหมายเข้าสู่ตัวธรรม สัจธรรมนะ แต่ถ้าเราเข้าใจโดยประสาโลก

คูติ การแก้กรรม เขาว่าการแก้กรรม เรานี้ชาวพุทธกันแท้ๆ เหยินะ นี่แก้กรรม การแก้กรรม ของเขา ใครคนหนึ่งทำเป็นตัวอย่างขึ้นมา ผู้ที่เห็นผลประโยชน์ขึ้นมาเขาทำตามๆ กันไป ทำตามๆ กันไปนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงกรรม การกระทำ กิเลสวัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ ต้องมีกิเลส มีต้นหาคความทะยานอยากในการกระทำ ทำสิ่งใดแล้ว ผลที่เกิดขึ้นมา สิ่งการแก้กรรมๆ กัมมะพันธู์ กัมมะปะฏิสะระโณ กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ กรรมให้ผล กรรมเป็นปะฏิสะระโณ กรรมเป็นที่กำเนิด กรรมให้ผลเราทั้งนั้นเลย

สิ่งที่กรรม เวลาอจินไตยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงอจินไตย ๔ พุทธวิสัยเป็น เรื่องอจินไตย เรื่องกรรมเป็นเรื่องอจินไตย เรื่องโลก เรื่องการเปลี่ยนแปลงไป แล้วก็เรื่องฉาน สิ่งนี้เป็นอจินไตย อจินไตยมันมีสภาวะของมันอยู่ คูติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรารภนา เป็นโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย มันยาวไกลขนาดไหน นี่สร้างคุณงามความดีมา กรรมดีส่งเสริมขึ้นมา

แต่ในปัจจุบันนี้ เพราะศาสนาพุทธสอนเรื่องกรรม เราก็มองเราเป็นชาวพุทธ พื้นฐานก็เป็นชาวพุทธกัน ก็ว่าแก้กรรมๆ มันเก่งกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การแก้กรรมคือการทำคุณงามความดี ทำดีนี้แก้กรรมชั่ว ทำกรรมความดีความชั่ว ความผิดพลาด ความชั่วมันเกิดขึ้นมาจากอะไร เกิดขึ้นมาจากกิเลสต้นหาคความทะยานอยาก เกิดขึ้นมากับการขาดสติ เกิดขึ้นมาจากเราไม่มีสติปัญญา

แต่ถ้าเราศึกษาพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเราให้มีสติ สอนให้เรามีสมาธิ สติคือความ ระลึกรู้อยู่ สมาธิคือความตั้งมั่น ถ้าไม่มีสมาธิอยู่ คนทำอะไรเชื่อง่าย ทำไม่คนโลเล ทำไม่คนไม่มีจุดยืน เพราะขาดสมาธิ เพราะขาดปัญญา มีสติยับยั้งไว้ มีสมาธิขึ้นมา สิ่งใดที่เกิดขึ้น ใคร่ครวญก่อนแล้ว ค่อยทำ ใคร่ครวญก่อนว่ามันเป็นสิ่งดีหรือสิ่งไม่ดี ถ้าทำไปแล้ว สิ่งที่ทำนี่คือกรรมแล้ว กรรมคือการกระทำ แล้วเราทำ แล้วสิ่งที่ทำ ถ้าเรามีสติ เรามีสมาธิ เราทำแต่สิ่งที่ดีๆ กรรมดี ทำดีนี้แก้กรรมที่นี้ การแก้กรรมแก้แบบนี้ แก้ด้วยคุณงามความดีของเรา การทำคุณงามความดี การสร้างคุณงามความดี นี่มันแก้กรรม แก้กรรมเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เป็นผลดีกับเรา สิ่งที่เป็นกรรมดี มันจะให้ผลกับคุณงามความดีกับเรา มันจะทำให้ชีวิตเราไปข้างหน้า มีความร่มเย็นเป็นสุขใช้ไหม

แต่ในปัจจุบันนี้ ที่เรามาเกิดกันอยู่นี้ มันมาจากไหน ชีวิตนี้มาจากไหน ชีวิตนี้คืออะไร เราก็ชีวิตนี้เกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ ชีวิตนี้เกิดจากปฏิสนธิจิตของเรา ท้องพ่อท้องแม่นี้เป็นสถานที่เกิด สถานที่เกิดนะ เกิดในประเทศอันสมควร เรามาเกิดกับพ่อแม่ที่เป็นชาวพุทธศาสนา พ่อแม่พาเราเข้าวัดเข้าวา ถ้าเราไปเกิดในลัทธิศาสนาอื่น พ่อแม่ก็พากันไปทางลัทธิอื่น แล้วเรามาอยู่ในศาสนาแล้ว เรายังเข้ามาอยู่ในศาสนาเลยนะ

ตอนนี้เราเข้าวัดเข้าวา คุณพระสงฆ์มานั่งรับบาตรอยู่นี้ นี่พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มีอยู่พร้อมเลย แล้วเราไปถืออะไรกัน เราจะถือศาสนาที่ไหน ถ้าเราถือศาสนา ศาสนาพุทธสอนเรื่องอะไร นี่ศีล ๕ พอถือศีล ศีล สมาธิ ปัญญา พุคเรื่องศีล ๕ ไม่ล่วงเกินกัน ไม่ทำร้ายกัน ไม่กล่าวจาบจ้วงกัน ไม่ทำอะไรสิ่งเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ปาณาติปาตา ของๆ เขา เราไม่ล่วงเกินของๆ เขา นี่เราไม่ผิดในลูกเมียของใคร แต่ในครอบครัวของเรา นี่มันเป็นเรื่องปกติ เพราะกามคุณ ๕ กามคุณ คุณของโลกเขา

นี่พรหมจรรย์นะ กามเป็นโทษ กามเป็นโทษหมด แต่เพราะอะไร เพราะเราพ้นจากกามภพ รูปภพ อรูปภพ.. กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี่มันเป็นสถานที่ สถานที่เกิด นี่สิ่งนี้ปฏิสนธิจิตมันเกิด ศีล ๕ นี่เป็นมนุษย์สมบัติ เรามีศีล ๕ เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งที่เราเกิดขึ้นมานี้เกิดมาจากไหน ก็เกิดมาจากกรรมนะ เกิดมาจากการกระทำของเรา ถ้ากรรมดี เราทำความดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำคุณงามความดีถึงที่สุดแล้ว สิ้นสุดกระบวนการของมันแล้วจะไม่เกิดอีก

นี่ปัจจุบันธรรม อยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต ไม่มีวินาทีข้างหน้า และไม่มีวินาทีที่แล้วมา วินาทีที่แล้วมา วินาทีที่ปัจจุบันนี้อยู่กับปัจจุบัน แล้ววินาทีข้างหน้าก็ไม่มี นี่จิตที่มันอยู่กับปัจจุบันตลอดเวลา มันมีความสุขขนาดไหน วิมุตติสุขมันเป็นอย่างนี้นะ วิมุตติสุขมันอยู่กับปัจจุบัน มันมีอยู่ มันรับรู้อยู่ แต่มันไม่เคลื่อนไปหน้าและหลัง ไม่เคลื่อนไปอดีต อนาคต ไม่เคลื่อนไปไหนเลย แล้วไม่เคลื่อนไปไหนเลย นี่ไง นี่ทำกรรมดี กรรมดี สิ่งคุณงามความดี แก่กรรมแก่กันอย่างนี้

ที่แก่กรรมนะ มันมีอาสาชวักขยญาณ มีปัญญาญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เราแก่กรรมอยู่แล้ว มีการแก่กรรม แก่กรรมด้วยการนั่งสมาธิ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา แก่กรรมนะ

ทำคุณงามความดีของเราให้จิตใจเราชำระล้างให้มีความสะอาดขึ้นมา มีคุณค่ามากนะ มีคุณค่ามาก มรรคญาณมีคุณค่ามาก อริยสัจ สัจจะความจริงอันนี้มีคุณค่ามาก เราจะไปแก้กรรมด้วยการอ่อนวอน นุ่มนวลผินะ การแก้กรรมนั้นมันดีอัส

คูลี โบราณขึ้นมา ในทางอีสาน เขาได้อาหารมาทุกอย่างเขาต้องแบ่งครึ่งหนึ่งให้ไปเช่นผี อีกครึ่งหนึ่งเอาไว้ใช้จ่าย นี่เราทำงานกันมา เงินเดือนเราครึ่งหนึ่งเอาไปเช่นผี อีกครึ่งหนึ่งเอามาใช้จ่าย แล้วปัจจุบันนี้เราจะไปแก้กันอย่างนั้นหรือ จะไปแก้กรรมๆ แก้กันด้วยอ่อนวอนขอเอาอย่างนั้นหรือ...นี่มันศาสนาผี!

ศาสนาพุทธไม่สอนอย่างนั้น! ศาสนาพุทธให้ทำงาน ให้เสียสละ การเสียสละทาน การเสียสละออกไป อุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวร เพราะว่าทุกวัน เวลาคนเราเกิดมา คนเรามีความทุกข์มา เรามีความทุกข์เพราะอะไร เพราะเราติดกังวลใจไหม ปัจจัยเครื่องอาศัย เราจะไม่มียานอาศัย จะไม่มีอาหารกิน จะไม่มีเครื่องรักษาโรค จะไม่มีอะไร ปัจจัย ๔ เราไปทุกข์ร้อนกับมัน มันเป็นเครื่องอาศัย นี่เราทำงาน ทำงานเราเสียสละไป เห็นไหม สัมภเวสี จิตต่างๆ ที่เขาขาดแคลนอยู่ เราอุทิศส่วนกุศลไป นี่ไง นี่แก้กรรม เราให้ความสุขให้ความรื่นเริงกับเขา ให้สิ่งที่จิตวิญญาณ สิ่งต่างๆ สิ่งที่ดีจิตวิญญาณต่างๆ เราทำบุญด้วยกัน นี้อานุโมทนาทาน เห็นเขาทำดีก็อนุโมทนาไปกับเขา เห็นเขาทำดีก็สาธุไปกับเขา สิ่งนี้เราเสียสละทาน

พอเสียสละทานขึ้นไป สังกรรมเย็นเป็นสุข นี่ไง มันหมุนกลับมาหาเรานะ สิ่งนี้มันหมุนกลับมาหาเราใช้ไหม นี่ทำความดี นี่แก้กรรม ศาสนาพุทธสอนไว้แล้ว ทาน ศีล ภาวนา นะแก้กรรมแล้วไปแก้กรรมไปอ่อนวอนไปขอเอากับใคร ไปอ่อนวอนไปแก้เอากับใคร นี่พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน นี่มันศาสนาผี แล้วถือว่าเป็นชาวพุทธๆ นะ ชาวพุทธทำไมไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทะเบียนบ้านเราว่าเราเป็นชาวพุทธ แล้วชาวพุทธสอนว่าอย่างไร ชาวพุทธให้ทำอะไร ชาวพุทธให้เสียสละทาน เสียสละทานเพื่ออะไร เสียสละทานเพื่อความไม่ให้ตระหนี่ถี่เหนียว เพราะความยึดติดของใจ ใจมันยึดติดนะ เพราะใจมันยึดติด ใครมาบอกอะไร ทำอย่างนี้แล้วดีนี่ดี เชื่อเขาไปหมดเลย

ของคินะ ไครเอามาให้กัน มีแต่ครูบาอาจารย์ของเราะ ใจที่เป็นธรรม ใจที่เป็นธรรมนะมัน จะขึ้นะ ชีบอกขนาดไหนนะ กิเลสมันก็โต้แย้ง พอบอกว่าสิ่งนี้คินะ ดีได้อย่างไร เราไม่เห็นได้ ประโยชน์อะไรเลย มีแต่เสียออกไป

การเสียออกไป การเสียสละออกไปคือการได้มา การได้มาคือได้อะไรมา ได้หัวใจที่ผ่องแผ้ว เห็นไหม เราอยู่ที่สูงกว่า เราได้สิ่งต่างๆ ได้ขึ้นบันไดให้คนเขาขึ้นพ้นจากวิบากกรรมของเขา อัน นี้เป็นคุณงามความดีไหม เราเสียสละออกไป สิ่งที่เราขึ้นออกไป เสียสละสิ่งที่เป็นทานออกไป ให้ เขามีความร่มเย็นเป็นสุข ให้เขามีที่พึ่งอาศัย พอเขามีที่พึ่งอาศัย เขาได้รับความร่มเย็นเป็นสุข เขามี ความชุ่มชื่นใจกับเรา อันนี้เป็นบุญใหม่ อันนี้เราได้ใหม่ นี่บารมีมันเกิดอย่างนี้ไง

แต่เรามองกันด้วยสายตาของโลกใจ นี่เสียสละๆ แล้วไม่เห็นได้อะไรเลย เสียสละต่อเมื่อเรา มีจะเสียสละ ถ้าเราไม่มีจะเสียสละ แม้แต่ทุกตะเข้ญใจ เขาก็มีน้ำใจที่เสียสละ น้ำใจที่ดี เราเดินสวน ทางกันนะ เราหลบให้เขานี้ก็บุญแล้วนะ เขาเรียกว่าให้ทาง เราให้ความสะดวกกับเขา แค่วเวลาเรา สวนทางกัน เราให้โอกาสเขาไปก่อน แค่นี้ก็บุญแล้ว มันมีอยู่ทุกๆ อย่างเลย เห็นเขาทำดีกันแล้ว อนุโมทนาไปกับเขา สิ่งนี้มันเป็นบุญหมด บุญมันเกิดอะไร บุญ ถ้าเราทำดีแล้ว เราทำดี มือเราไม่มี แผล มันจะมีสารพิษ มีน้ำกรดที่ไหน มือเราเข้าไปจับได้ทั้งนั้นนะ จิตใจที่ไม่มีมีความบกพร่องนะ จิตใจที่มีความอบอุ่นนะ มันจะไปกลัวอะไร มันจะไปตื่นเต้นกับอะไร เขาบอกว่าแก้กรรมๆ เราจะมี กรรม เราต้องแก้กรรม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องปรินิพพานไป “อานนท์.. เราบอกกับเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่ง หนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายก็ต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้แต่ร่างกายก็ต้อง นิพพานในคืนนี้ คืนนี้ตาคจะนิพพานไป อานนท์.. เธออย่าเสียใจไปเลย เธอได้สร้างคุณงามความ ดีไว้มหาศาล ผู้ที่จะอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อๆ ไป ก็จะไม่มีการอุปัฏฐากได้ดีไป กว่าเธอ เพราะเธอได้เป็นเอตทัคคะในทางอุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เธอได้สร้างคุณ งามความดีไว้มากแล้ว เธอได้สร้างคุณงามความดี เธอได้ทำคุณงามความดีไว้มากแล้ว อีก ๓ เดือน ข้างหน้า เราปรินิพพานไปแล้วจะมีสังคายนา เธอจะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา”

“อานนท์.. เธออย่าเสียใจไปเลย” เห็นไหม

นี่ไง ไปอ่อนวอนใคร ไปขอเอาจากใคร สิ่งที่ว่าเราได้อุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ นี่อันนี้เป็นบุญกุศลขึ้นมา เวลาประพฤติกปฏิบัติขึ้นไป มันก็จะย้อนกลับมาถึงใจเรา เพราะการทำบุญกุศล จิตใจที่ควรแก่การงาน

คูติ ดูเราทำสิ่งใด จิตใจเรามีความโอบอ้อมอารีกับทุกๆ คน เราทำสิ่งใดมันจะเป็นประโยชน์กับเราทั้งหมดเลย จิตใจเสแสร้ง น้อฉล ทำการสร้างภาพ นี่บุญได้ใหม่...ได้ แต่มันก็ได้บุญประสาโลกๆ ปฏิภาหก ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ผู้รับรับด้วยความบริสุทธิ์ สิ่งนั้นจะเกิดบุญกุศลมหาศาลเลย เราทำบุญ ศาสนาพุทธสอนที่นี้ไง สอนตั้งแต่สังคมาภายนอก สังคมาภายในนะ สังคมสมณะ ชีพราหมณ์ จะมีโอกาสประพฤติกปฏิบัติ สังคมมีแต่ความขัดแย้งกัน สังคมมีแต่ความทุกข์กัน สมณะ ชีพราหมณ์ จะมานั่งหลับตาอยู่ได้อย่างไร สมณะ ชีพราหมณ์ จะมานั่งหลับตาอยู่ได้เมื่อสังคมรุ่มเย็นเป็นสุข

ในเมื่อสังคมสมณะ ชีพราหมณ์ จะนั่งหลับตาอยู่ได้ก็เพราะว่าสมณะ ชีพราหมณ์ ได้อบรมหัวใจของสังคมนั้น หัวใจสังคมนั้นจิตใจเขาเป็นธรรม เขาเสียสละ เขามุ่งดี ประารถนาดีต่อกัน สังคมนั้นก็จะมีกรรมรุ่มเย็นเป็นสุข นี่คบบัณฑิต อเสวนา จ พาลานํ ไม่คบบาล พาลจากข้างนอก พาลจากข้างใน พาลจากข้างนอกคือสังคมที่เป็นพาล พาลจากหัวใจ หัวใจที่มันขัดแย้งเขาอยู่ที่นี่ เขามาทำคุณงามความดีกันเราก็มขัดแย้งเขา มาขัดขวางเขา มาทำให้เขาวุ่นวายกันอยู่ที่นี่ นี่แหละ คบบัณฑิตใหม่ ถ้ามั่นคบบัณฑิต หัวใจมันต้องเป็นบัณฑิตสิ หัวใจเป็นบัณฑิตขึ้นมาละ คบบัณฑิตนะ อเสวนา จ พาลานํ เห็นไหม เป็นมงคลชีวิต มงคลชีวิตจากข้างนอกนะ

นี่ร่างกายเรา เราหาอาหารมาเลี้ยงชีวิต ปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อเลี้ยงร่างกายเรา อาหารของใจละ วิญญาณาหาร ใจกินอารมณ์เป็นอาหาร ใจกินความรู้สึกเป็นอาหาร อารมณ์ความรู้สึกที่ดี อารมณ์ความรู้สึกที่สะอาด อารมณ์ความรู้สึกที่บริสุทธิ์ อารมณ์ที่ดี วิญญาณาหาร นี่เลี้ยงชีพชอบ การเลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงชีพด้วยมรรค มรรคญาณเกิด ความคิดเป็นอาหารของใจ อารมณ์ความรู้สึกนี่เป็น

อาหารของใจ ใจหิว ใจกระหาย ใจหิวโหย สิ่งใดมานั้นมันย้าคิดย้าทำ คิดแต่สิ่งที่บาดหมางในหัวใจ
ทั้งนั้นนะ

พุทโธๆ จนจิตมันอึดเต็มนะ สิ่งใดอาหารจะมา มันคัดเลือก คัดเลือกใจ ถ้าเป็นปัญญา ถ้า
เป็นอริยสัจ สิ่งนั้นเป็นคุณประโยชน์กับเรา มันจะส่งเสริมให้ใจนี้พัฒนาการขึ้นไป แต่สิ่งนี้ถ้าเป็น
สารพิษ อาหารที่เปื้อนด้วยมลภาวะ มันไม่กิน ร่างกายเรอึดเต็มอยู่แล้ว เรอึดหน้าสำราญอยู่แล้ว
ของที่มาเราจะจับใส่ปากเราทำไม เพราะมันเป็นพิษกับเราขึ้นมา แต่ถ้ามันหิวกระหายนะ มันไม่รู้ว่า
หิว มันมีพิษไม่มีพิษ ขอประทังชีวิตก่อน จิตคนถ้าไม่มีหลักมีเกณฑ์ ไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่มี
หลักเกณฑ์ที่ในหัวใจแล้ว มันฉวยหมด มันฉวยความรู้สึก ฉวยความคิดทั้งหมด นั่นคืออาหารของใจ

แล้วถ้าใจมันทำ ทำไมมันมีความสงบของใจขึ้นมา มันมีพื้นฐานขึ้นมา แล้วมันเป็นธรรมะ
ขึ้นมา นิธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มรรคญาณๆ จิตใจได้สัมผัสๆ ใจเป็นธรรมๆ ใจ
เป็นธรรมเป็นอันเดียวกัน ธรรมะอยู่ที่ไหนๆ ธรรมะมันอยู่ที่ใจ ธรรมะมันอยู่ที่ความสัมผัสอันนี้
ความสัมผัสอันนี้มันจะเป็นธรรมขึ้นมา มันต้องฝึกฝนขึ้นมา นี่ไปวัดไปวาที่นี้

มันสะท้อนใจมากนะ สิ่งในโลกเขาเขาก็วุ่นวายพอแรงอยู่แล้ว ไปวัดไปวาถืออย่าให้มันวุ่นวาย
จนเกินไปนัก มันวุ่นวายเกินไป วุ่นวายขึ้นไปแล้ว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัด
นึก นี่พระสงฆ์ พระสงฆ์พุดอยู่ที่นี่ สารพัดนึกใหม่ ทำไมมันพุดจากรุนแรงอย่างนั้น รุนแรงเพราะกิเลส
มันทำซึ้งๆ หน้า กิเลสมันทำซึ้งๆ หน้า มันสบประมาทกันซึ้งๆ หน้า มันซึ้งๆ หน้ามันยังทำได้ขนาด
นี้ แล้วกลับหลังมันทำกันได้อย่างไร นี่สิ่งที่การกระทำ ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ มันก็เหมือนเดิม เหมือนเดิม
ทั้งนั้นเลย

นี่แล้วเราเป็นชาวพุทธๆ ชาวพุทธทั้งนั้นนะ แต่พุทธอะไร พุทธของใคร พุทธของกิเลส พุทธ
ของมาร หรือพุทธขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพุทธญาณ สิ่งนี้จะประโยชน์กับเรา
นะ เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราได้แก้ไข ถ้าเราไม่ได้แก้ไขนะ ไม้คดเขาต้องตาก ตากให้ไม้นั้นมัน
ตรง ให้มันทำซื่อทำแปร ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ขึ้นมาได้ ไม้คดเดี๋ยวนี้ละ ศิลปะเขาทำเสา เขาไปทำ
ศิลปะกัน ศิลปะนั้นมันเป็นประโยชน์ไม่ได้หรอก ว่าให้ค่ากันไป แต่ถ้าความจริงนะ ไม้ต้องตรง สิ่ง

ที่ตรง เราทำ เราฝึกมาขนาดนี้แล้ว เราต้องรู้อะไรรู้ผิดอะไรถูกแล้ว เราก็ยังเป็นไม้คด ถ้าไม้คด ขวาน
มันต้องลงแรงๆ ไม้คดนี้ขวานมันจะตากให้ตรงให้ได้ ถ้าตรงไม่ได้ มันก็ไร้ประโยชน์ของมันไป
เป็นไม้คดเผาไฟทิ้ง เป็นฟืนเป็นไฟไป ถ้าไม่ตรงจะเป็นประโยชน์กับการสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อ
ประโยชน์กับเรา นี่คือสมบัติในพระพุทธศาสนา เอวัง